

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 10/3 2021 s. 1224-1245, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE PROJE TABANLI ÖĞRETİM İLE İLGİLİ ÇALIŞMALARIN ANALİZİ: BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI

Zafer ÇAKMAK*

İsmail Hakan AKGÜN**

Murat SALUR***

Geliş Tarihi: Nisan, 2021

Kabul Tarihi: Temmuz, 2021

Öz

Proje tabanlı öğrenme, öğretme-öğrenme sürecinin proje odaklı olarak sürdürülmesidir. Belli bir zaman diliminde yürütülen proje çalışmaları, temelde öğrencinin merkezde olduğu, aktif rol aldığı, kendi öğrenmelerini kendisinin oluşturduğu, sorumluluk aldığı ve arkadaşlarıyla iş birliği içerisinde bulunduğu bir anlayışa dayanmaktadır. Proje tabanlı öğrenme ile ilgili olarak daha ziyade fen ve matematik alanında çalışmalar yapılmıştır. Ancak, özellikle son zamanlarda Sosyal Bilgiler eğitiminde de bu alanda yapılmış çok sayıda çalışmalarla karşılaşmak mümkündür. Bu çalışmada ise, Sosyal Bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılmış tez, makale ve bildirilerin meta-sentez yöntemi kullanılarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada, Sosyal Bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili ilgili yapılan çalışmaların nitel yöntemler kullanılarak analiz edilmesi ve bu bağlamda genel eğilimlerin tespit edilmesi hedeflendiği için, nitel araştırma desenleri kapsamında değerlendirilen meta-sentez yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, proje tabanlı öğrenme ile ilgili çalışmaların; amaçları, yöntemleri, örneklem grupları, veri toplama araçları, sonuçları ve önerileri bağlamında analiz edilmiştir. Toplanan veriler, tablolar ve şekiller ile görselleştirilip yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, Sosyal Bilgiler eğitiminde, proje tabanlı öğrenme ile ilgili çok sayıda çalışmanın yapıldığı ve bu çalışmalarda genellikle konu ile ilgili öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin görüşlerini belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, proje tabanlı öğrenme, meta-sentez.

* Prof. Dr.; Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, zcakmak@firat.edu.tr

** Doç. Dr.; Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, hakgun@adiyaman.edu.tr

*** Doktora Öğrencisi; Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, murat.salur.4949@gmail.com

ANALYSIS OF STUDIES RELATED TO PROJECT-BASED INSTRUCTION IN SOCIAL STUDIES EDUCATION: A META SYNTHESIS STUDY

Abstract

Project-based learning is the continuation of the teaching-learning process in a project-oriented manner. The project work carried out in a certain period of time is based on an understanding that the student is at the center, takes an active role, creates his own learning, takes responsibility and cooperates with his friends. Studies on project-based learning have mostly been carried out in the field of science and mathematics. However, it is possible to encounter many studies in this field, especially in Social Studies education. In this study, it is aimed to examine theses, articles and papers about project-based learning in Social Studies education by using meta-synthesis method. In this study, it was aimed to analyze the studies about project-based learning in Social Studies education using qualitative methods and to identify general trends in this context, so the meta-synthesis method, which is considered within the scope of qualitative research designs, was used. The data obtained in the research, the studies related to project-based learning; It has been analyzed in the context of its objectives, methods, sample groups, data collection tools, results and recommendations. The collected data are visualized and interpreted with tables and figures.

Keywords: Social studies, project-based learning, meta-synthesis.

Giriş

Projeler, çeşitli kavramlar veya beceriler kazandırmak amacıyla farklı problemlerin çözümü için, öğrencilerin rahat bir biçimde bireysel ya da takım çalışması şeklinde yaptıkları çalışmalardır. Bir projenin esas özelliği ise; öğrencinin problemin çözümü için proje ile ilgili nasıl bir yol takip etmesi ve hangi aşamaları izlemesi gerektiğine bağımsız bir biçimde karar vermesidir (Kubinova, Novotna ve Littler, 1998).

Proje, esasında bir konu veya kavram ile ilgili daha çok öğrenmeyi sağlamak için yapılan bir tür detaylı araştırmadır. Projeler, sınıf içinde küçük öğrenci grupları şeklinde yapılabileceği gibi tüm sınıfın genel bir katılımı şeklinde veya duruma bağlı olarak bireysel bir şekilde de yapılabilir. Projenin önemli özelliklerinden biri de gerek öğrencilerin gerekse de öğretmenlerin, bir konuya ilişkin sorulara yanıt bulabilmek, çeşitli entelektüel, akademik ve sosyal beceriler ve yeterlilikler edinmek veya bir konuya dair detaylı öğrenmeler oluşturmak için bilinçli ve güdülenmiş bir şekilde, bir araştırma çabası içerisine girmeleridir (Katz, 1994). Yıldırım (2007)'a göre proje; çeşitli problemlere çözüm üretmek, üst düzey düşünme becerileri ve yeterliliklerini geliştirmek, muhakeme kabiliyetini artırmak, yaşamın içinde yer alan sorunların çözümü için gerçek yaşam deneyimlerini oluşturmak ve sürecin sonunda bir ürünün ortaya çıkmasını sağlamak için derinlemesine yapılan araştırmalardır (Yıldırım, 2007).

Kısaca proje; birtakım kavramlar, olaylar hakkında detaylı bilgiler edinmek, çeşitli problemlerin çözümü için araştırma çabası içerisine girmek, yaparak-yaşayarak deneyimler edinmek, bilişüstü beceriler oluşturmak, dış dünyayı anlamak ve bu bağlamda doğrudan tecrübe sahibi olmak ve sürecin sonunda somut ürünler ortaya koymak için yapılan bilimsel çerçevede bir uğraştır.

Proje tabanlı öğrenme ise öğrenmeyi projeler etrafında organize etmektir. Yani öğrenmenin, belli bir zaman diliminde disiplinler arası bir anlayış ve öğrenci merkezli bir yaklaşım çerçevesinde tanzim edilmesidir. Bu öğrenme yaklaşımı esasında bir süreçtir.

Öğrenciler, bu süreci grupla birlikte iş birliğine dayalı anlayışla sürdürebildikleri gibi bireysel bir anlayışla da sürdürebilirler. Bu sürecin sonunda da bir sunum, somut ürün veya performans ortaya konulur. Bu öğrenme, öğrencilerin bağımsız bir şekilde probleme dayalı karar verme becerisini de oldukça geliştirir (Thomas, 2000). Karakuş (2016)'a göre proje tabanlı öğrenme; öğrencilerin gerek öğretim programlarından gerekse de günlük hayattan ilgilerini çekecek birtakım bilgilerin, konuların, kavramların veya çeşitli becerilerin kazandırılması için grup şeklinde ya da bireysel olarak bir çalışma süreci içerisine girmelerini ve bunu bilimsel yöntemlerle sürdürmelerini sağlayan disiplinler arası bir yaklaşımdır.

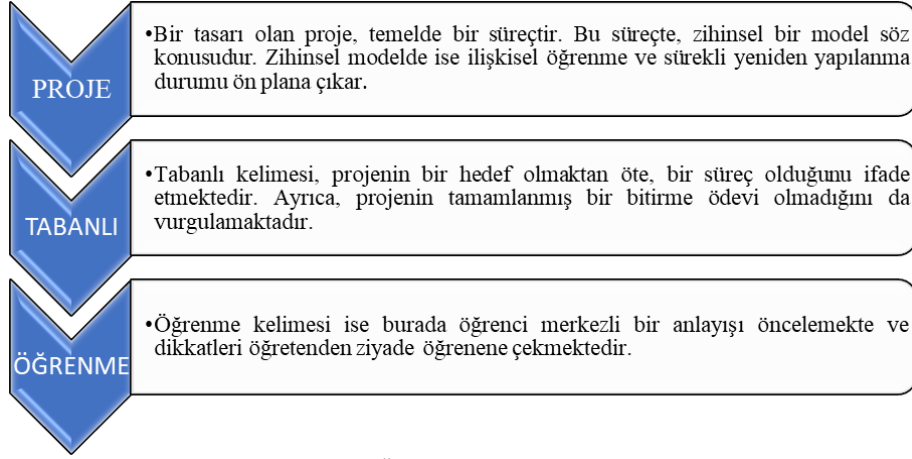
Proje tabanlı öğrenmede, öğrenciler karmaşık ve zorlu problemler karşısında çözüm üretmek için grup halinde veya bireysel bir şekilde araştırma sürecine dahil olurlar. Disiplinler arası bir anlayışa dayanan proje tabanlı öğrenmede, öğrenciler bir problemin nasıl çözüleceğine, hangi etkinliklerin yapılacağına kendileri karar verirler. Öğrenciler, çeşitli kaynaklardan farklı bilgiler toplar, bu bilgileri sentezler, analiz eder ve yeni bilgiler üretirler. Tüm bu süreçte öğrenciler, gerçek yaşam koşulları ile karşı karşıya kalır ve doğrudan deneyimler kazanırlar. Burada öğretmenlerin rolü ise; rehberlik etmek, yönlendirmek, tavsiyede bulunmak ve öğrenci çalışmalarını yönetmektir (Solomon, 2003).

Proje tabanlı öğrenmede, tek bir disiplinden faydalanmaktan ziyade; problemle bağlantılı, çok sayıda farklı disiplinlerden faydalanma söz konusudur. Ayrıca, öğrenci merkezli bir anlayışa dayanan bu öğrenmede, küçük gruplar halinde öğrencilerin birlikte öğrenmeleri ve iş birliği içerisinde bulunmaları sağlanır. Proje tabanlı öğrenmede; öğrencilerin yaratıcılıkları gelişir, problemler karşısında etkin çözümler üretme becerileri ile eleştirel düşünme becerileri artar ve sorgulama becerileri ile analiz ve sentez becerileri gelişir (Başbay, 2019). Proje tabanlı öğrenme, öğrenme ortamında öğrenciyi merkeze konumlandıran ve öğrenciyi salt pasif alıcı bir konumdan; inceleyen, sorgulayan, araştıran, farklı kaynaklardan bilgiye ulaşmasını kolaylaştıran, ulaştığı bilgileri, değerlendiren, yorumlayan ve bu bilgileri günlük yaşama yansıtarak problem çözen, etkili kararlar alan ve esnek düşünen bireyler konumuna getirmesini amaçlayan bir öğrenme yöntemidir (Schmidt ve Fisher, 1992).

Proje tabanlı öğrenme; esasında öğrencilerin iş birliği sürecine önem vermelerini, çeşitli kavramları veya olayları detaylıca araştırmalarını, anlamlı sorulara yanıt ve çeşitli problemlere çözüm bulmak için bilimsel bir çaba içerisinde bulunmalarını sağlar. Bu öğrenmede; öğrenciler aktif bir rol alır, sorular sorar, tahminde bulunur, araştırmalar yapar, farklı kaynakları tarar, çeşitli verileri toplar, bu verileri analiz eder, değerlendirme ve yorumlama yapar, teknolojiyi etkili bir şekilde ve amacına uygun olarak kullanır, performans sergiler, ürün geliştirir, yeni fikirler ve düşünceler üretir ve bunları paylaşır (Krajcik ve Czerniak, 2014).

Proje tabanlı öğrenmede, sabit bir plan ve katı bir anlayıştan öte; esnek ve öğrencilerin ilgilerine dayalı bir anlayış vardır. Proje tabanlı öğrenmede, öğrenme-öğretme süreci, katı bir disiplinden ve dar bir anlayıştan ziyade; geniş ve disiplinler arası bir anlayışa esasına dayanır. Bu yöntemde, salt kitaplardan, sıkıcı derslerden ve ikincil kaynaklardan ziyade; orijinal ve birincil kaynaklar tercih edilir. Ayrıca, öğretmenler tarafından üretilen bilgiler ve ürünlerden ziyade; öğrenciler tarafından üretilen bilgilere ve ürünlere daha çok önem verilir (Newell, 2003, s. 5).

Erdem ve Akkoyunlu (2002, s. 3), proje tabanlı öğrenmeyi şematik olarak şu şekilde tanımlamışlardır:

Şekil 1: Proje Tabanlı Öğrenmenin Şematik Tanımı

Yukarıda da belirtildiği gibi bir tasarı olan proje, yapılması düşünülen bir işin zihinsel olarak önceden görülmesi durumudur. Bir süreç olan projenin, öğrenene özgü bir işlevi bulunmaktadır. Bu bağlamda, proje tabanlı öğrenme, öğrencinin aktif olduğu ve merkeze konumlandırıldığı bir anlayışa sahiptir.

Proje tabanlı öğrenmenin hem okul içinde hem de okul dışında öğrencilerin iyi ilişkiler geliştirmelerini kolaylaştıracak bir yapısı bulunmaktadır. Esasında bireysel olarak da uygulanabilen bu öğrenme yöntemi, küçük gruplar şeklinde yapılırsa daha çok yarar sağlar; zira, küçük gruplar şeklinde yapılan proje uygulamaları, öğrencilerin iletişim becerilerini, grup içindeki ve gruplar arasındaki arkadaş ilişkilerini geliştirir ve öğrencilerin eş güdümlü olarak çalışmaları kolaylaştırır. Sürecin sonunda ise öğrenciler, proje sürecince gerçekleştirdikleri çalışmaları bir ürün durumuna getirerek nihai bir proje şeklinde tanıtır (Demirel vd., 2001).

Seidel, Aryeh ve Steinberg (2002, s. 13) proje tabanlı öğrenmeye ilişkin olarak şu şekilde tanımlar yapmışlardır:

- Proje tabanlı öğrenme, bir dizi aktiviteden oluşur. Bu aktiviteler süreç içerisinde oldukça iyi araştırılmış ve neticesi büyük bir öneme bağlanmıştır. Bunlar öğrencilerin yanı sıra büyük topluluklar tarafından da önemli ölçüde önem gören performans, ürün ve hizmetler bütünüdür.
- Proje tabanlı öğrenme, grup çalışmaları olarak da karşımıza çıkar. Grup çalışmaları neticesinde; öğrencilerin iletişim kurma, geniş kitleler içerisinde araştırma-inceleme yapma becerileri gelişir. Ayrıca grup çalışmaları salt okul ortamıyla da sınırlı değildir; okul ortamının yanı sıra sınıf dışı etkinlikler ve okul sonrası devam eden aktiviteler şeklinde de kendisini gösterir.
- Proje tabanlı öğrenmenin sosyal ve akademik boyutunun yanı sıra yürütücü biliş veya biliş ötesi boyutları da bulunmaktadır. Bu yönüyle proje tabanlı öğrenmede, öğrenciler en uygun öğrenme yolunu kendileri keşfeder ve nasıl öğrendiklerini öğrenirler. Böylece daha etkili öğrenmeler oluştururlar.
- Proje tabanlı öğrenmenin diğer önemli bir özelliği de öğrencilerin, öğretmenler aracılığıyla sürekli geribildirim alma fırsatlarının bulunmasıdır. Böylece öğrenciler proje süresince, eksikliklerinin veya hatalarının farkına varıp bunları daha hızlı düzeltirler.

Kısaca proje tabanlı öğrenme, öğretme-öğrenme sürecinin proje odaklı olarak sürdürülmesidir. Belli bir zaman diliminde yürütülen proje çalışmaları, temelde öğrencinin merkezde olduğu, aktif rol aldığı, kendi öğrenmelerini kendisinin oluşturduğu, sorumluluk aldığı ve arkadaşlarıyla iş birliği içerisinde bulunduğu bir anlayışa dayanmaktadır. Burada önemli olan bir diğer husus ise, proje tabanlı öğrenmenin tek bir disipline bağlı kalmaktan öte; birden çok disiplini içinde barındırması ve disiplinler arası bağlantı kurarak, öğrenenin bilgi ve becerilerin geliştirilmesinin ve yetkinlik düzeyinin artırılmasının amaçlanmasıdır.

Yapılandırılmacı eğitim anlayışı doğrultusunda yeniden oluşturulan 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, daha önceki öğretim programlarından farklı olarak pek çok yeni bilgi, beceri ve değerlerin yanı sıra yeni öğrenme-öğretme stratejilerini, yöntem ve tekniklerini de bünyesinde barındırmıştır (Dere ve Dinç, 2018). Yapılandırılmacı eğitim anlayışı doğrultusunda uygulanan önemli öğretim yöntemlerinden birinin de proje tabanlı öğrenme yöntemi olduğu söylenebilir. Nitekim Karadeniz, Eker ve Burunsuz (2015)'un belirttiği gibi sosyal bilgiler; öğrencilerin, yaşadığı çevreye duyarlı olmalarını, sorumluluk sahibi olmalarını, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerine sahip olmalarını, yaşam boyu öğrenen bireyler olmalarını, hayata aktif katılım sağlamalarını, etkili ve kalıcı öğrenmeler oluşturmalarını, doğru kararlar almalarını ve problem çözme becerilerini geliştirmelerini amaçlayan bir derstir. Dolayısıyla bu amaçları gerçekleştirmeye yönelik uygulanabilecek uygun yöntemlerden birinin de proje tabanlı öğrenme yöntemi olduğu söylenebilir; zira sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme yöntemi ile ilgili pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada da bu çalışmalara detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılmış proje tabanlı öğrenme ile ilgili makale, tez ve bildirilerin meta-sentez yöntemi kapsamında incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda “Sosyal bilgiler eğitiminde yapılmış olan proje tabanlı öğrenme ile ilgili çalışmalarda nasıl bir eğilim vardır?” şeklindeki temel soruya yanıt aranmıştır. Bu temel soru çerçevesinde aşağıda bulunan alt sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- Sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmaların amaçları nelerdir?
- 2- Bu amaçlara ulaşmak için kullanılan yöntemler nelerdir?
- 3- Hangi örneklem grupları tercih edilmiştir?
- 4- Kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
- 5- Sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılmış çalışmalarda hangi sonuçlar elde edilmiştir?
- 6- Elde edilen sonuçlar kapsamında ne gibi öneriler sunulmuştur?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada, sosyal bilgiler eğitiminde yapılan proje tabanlı öğrenme ile ilgili çalışmaların hangi amaçlar çerçevesinde yapıldığı, hangi yöntemler kullanıldığı, hangi örneklem grubu seçildiği, hangi veri toplama aracı tercih edildiği, ne gibi sonuçlara ulaşıldığı ve bu çerçevede hangi öneriler sunulduğu ile ilgili olarak genel bir değerlendirme ve yorumlama yapılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca, bu araştırmanın, proje tabanlı öğrenme ile ilgili olarak çalışma yapmak isteyen akademisyenlere ve araştırmacılara sosyal bilgiler eğitiminde yapılmış proje tabanlı öğrenme ile ilgili daha genel ve toplu içerik sunması bakımından önem arz ettiği söylenebilir. Nitekim bu araştırmada, sosyal bilgiler eğitiminde yapılmış olan proje tabanlı öğrenme ile ilgili 13 adet çalışma yer almaktadır. Araştırmacılar, yapılan bu 13 adet çalışmayı tek tek okumak ve incelemek yerine; tüm bu çalışmaların tek bir çalışmayla birleştirip yorumlandığı ve değerlendirildiği bu çalışmayı inceleyerek, proje tabanlı öğrenme ile ilgili nasıl bir eğilim olduğunu ve ne gibi çalışmalar yürütüldüğünü daha kolay öğrenebilirler.

Alan yazın incelendiğinde, sosyal bilgiler eğitiminde pek çok meta sentez çalışmanın yer aldığı görülmektedir. Bunları şu şekilde özetlemek mümkündür; Yıldız (2018) tarafından yapılan “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri: Bir Meta-Sentez Çalışması” isimli çalışmada, öğretmen görüşleri çerçevesinde sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının çeşitli boyutları incelenmiştir. Kartal (2020) tarafından yapılan “İlkokulda Sosyal Bilgiler Eğitimi Konulu Çalışmalara Genel Bakış: Bir Meta Sentez Çalışması” isimli çalışmada, Sosyal Bilgiler eğitimi kapsamında yer alan çalışmalara yönelik olarak halihazırdaki durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Taş ve Akoğlu (2020) tarafından yapılan “Sosyal Bilgiler Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yaklaşımının Etkisi: Meta-Sentez Çalışması” isimli çalışmada, sosyal bilgiler öğretiminde işbirlikli öğrenme yaklaşımı ile ilgili çalışmalar incelenmiştir. Çakmak ve Taşkiran (2020) tarafından yapılan “Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Çalışmaların Analizi: Bir Meta Sentez Çalışması” isimli çalışmada, sosyal bilgiler eğitiminde 6. ve 7. sınıflar ile ilgili yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Ancak, sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile meta sentez çalışması niteliğinde bir çalışma yer almamaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada da literatürdeki bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2000-2020 yılları arasında, sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan nitel içerikli çalışmalar ile sınırlıdır. Bu nedenle, nicel yaklaşıma dayalı çalışmalar, kapsam dışında tutulmuştur. Bu bağlamda, sosyal bilgiler eğitiminde, proje tabanlı öğrenme ile ilgili sadece nitel yaklaşım ve karma yöntemin yalnızca nitel kısmı araştırma kapsamına alınmıştır. Nitekim, Polat ve Ay (2016), meta-sentez çalışmalarda yalnızca nitel araştırmalar ya da karma araştırmaların nitel kısımları incelenmeye alınabileceğini vurgulamışlardır. Bunun yanı sıra, bu araştırma, belirlenen veri tabanlarından (Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ulusal tez tarama merkezi, Dergipark, TÜBİTAK ULAKBİM ve Google Akademik arama motoru) yapılan tarama ile sınırlıdır.

Ayrıca, sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan nitel çalışmalar 2000-2020 yıllarını kapsadığından dolayı bu tarihler aralığındaki çalışmalar, araştırma konusuna dahil edilmiştir. Araştırmada, 6 tez, 6 makale ve 1 bildiri değerlendirilmeye tabi tutulmuştur ve araştırma toplamda 13 çalışmayla (Ek-1’de sunulmuştur) sınırlı tutulmuştur. Araştırma çerçevesinde, sosyal bilgiler eğitiminde, proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi nedeniyle bu konu bağlamında değerlendirilmeyen veriler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Bu araştırmanın konusuna uygun olduğu halde nicel yaklaşıma dayalı olduğu için Yılmaz (2006), Koç (2008), Fırat (2008), Çiftçi (2006), Kayıran (2009), Eşsizoglu (2013), Şahin (2015), Akın (2016), Ulukaya Öteleş (2019), Bingöl (2019), Erdoğan (2009) ile Ada, Baysal ve Kadioğlu

(2009) tarafından yapılan çalışmalar meta-sentez çalışmasına dahil edilememiştir. Yapılan bu nicel çalışmalar ise genel olarak; proje tabanlı öğrenmenin, öğrencilerin akademik başarılarına, derse yönelik tutumlarına, yaratıcılıklarına, eleştirel düşünme becerilerine, problem çözme becerilerine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi gibi konularda yapılmış olup bu araştırmalar sonucunda proje tabanlı öğrenmenin genel olarak olumlu etkilerinin olduğu tespit edilmiştir.

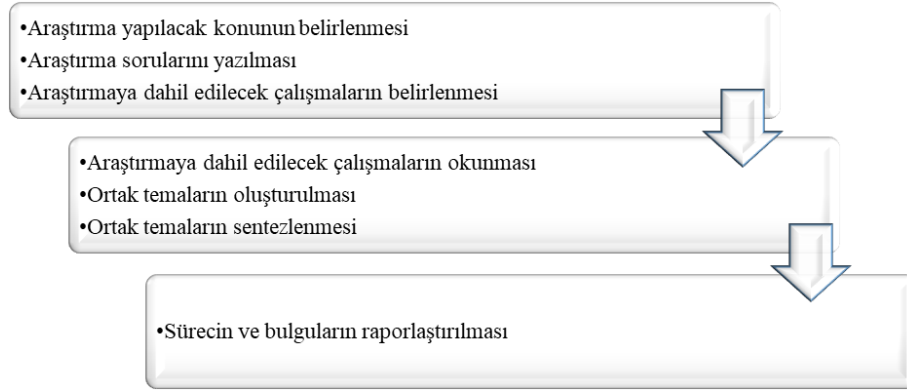
Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırmada, sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmaların nitel yöntemler kullanılarak analiz edilmesi ve bu bağlamda genel eğilimlerin tespit edilmesi hedeflendiği için, nitel araştırma desenleri kapsamında değerlendirilen meta-sentez yöntemi kullanılmıştır. Nitekim, meta-sentez; nitel bir araştırma sentezidir. Meta sentez, aynı veya benzer çalışma konularına odaklanır ve bilginin gelişimine katkı sağlamak, elde edilen verileri yorumlamak ve değerlendirmek için kullanılan nitel yöntemlerden biridir. Meta sentezde çalışmalarda, elde edilen verilerin karşılaştırılması, analiz edilmesi ve yeniden kavramsallaştırılması yer alır (Burns ve Grove, 2005; Bondas ve Hall, 2007).

Esasında meta-sentez, çalışmalara yönelik olarak eleştirel bir bakış açısıyla genel bir yorumlama ve değerlendirme yapma işidir. Meta-sentez, nitel bir anlayıştan hareket eder ve bu doğrultuda araştırmacı; aynı ya da benzer konularda yapılmış çalışmaların ana temalarını önceden oluşturur, elde edilen bulguların benzerliklerini ve farklılıklarını karşılaştırır ve genel bir sentezleme ve yorumlama yapar. Bu bağlamda meta-sentez, belli bir alanda yapılmış çalışmalara genel olarak ulaşma kolaylığı sunması ve bu alanlarda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara zengin bir kaynak sağlaması açısından oldukça önemlidir (Çalık ve Sözbilir, 2014).

Polat ve Ay (2016, s. 56) meta-sentez bir çalışmanın işlem adımlarını şu şekilde ifade etmiştir:

Şekil 2: Meta-Sentez Araştırmasının İşlem Basamakları

Araştırmanın Kapsamı, Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırma, 2000-2020 yılları arasında, sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılmış 6 tez, 6 makale ve 1 bildiri olmak üzere toplamda 13 çalışmayı kapsamaktadır. Verilere ulaşmada “Sosyal bilgiler” ve “Proje tabanlı öğrenme” anahtar kelime olarak kullanılmış ve genel tarama yapılırken bu iki anahtar kelime baz alınmıştır.

Araştırma kapsamı içerisinde yer alan çalışmalar seçilirken; Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ulusal tez tarama merkezi, Dergipark, TÜBİTAK ULAKBİM ve Google Akademik arama

motoru ve veri tabanlarından faydalanılmıştır. Araştırma kapsamında yer alan çalışmalar ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme yönteminde esas olan önceden oluşturulmuş birtakım ölçütlere uyan bütün durumların çalışmaya dahil edilmesidir. Bu ölçütler, araştırmacılar tarafından oluşturulabileceği gibi daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi şeklinde de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Ölçüt örnekleme yöntemi çerçevesinde, bu çalışmada belirlenen ölçütler şu şekildedir:

- Araştırma kapsamına alınan çalışmaların (tez, makale ve bildiri) “Sosyal bilgiler” ve “Proje tabanlı öğrenme” kavramlarını bulundurması gerekmektedir.
- Meta-sentez çalışmaların ruhuna uygun olmayan nicel yaklaşıma dayalı çalışmaların, araştırma kapsamı dışında tutulması gerekmektedir.
- Araştırma kapsamı içerisine yalnızca nitel araştırmalar ya da karma araştırmaların nitel kısımları yer almalıdır.
- Erişime kapalı ya da herhangi bir şekilde erişilemeyen çalışmalar, araştırma kapsamı dışında tutulmalıdır.
- Aynı isimle, bir çalışma hem tez hem makale olarak yayımlanmış olabilir. Bu sebeple, böyle bir durumda, karışıklığa yol açmaması ve daha detaylı veriler barındırması amacıyla ilgili çalışmanın tez olanı araştırma kapsamına dahil edilmelidir.

Tüm bu ölçütler göz önünde bulundurularak yapılmış bu çalışmada; araştırma kapsamına alınan her bir çalışma dikkatli bir şekilde incelenmiş ve detaylı olarak analiz edilmiştir. Bu çerçevede veriler; temalaştırılmış, temalar kodlandırılmış ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Analizi yapılan her bir çalışma A1, A2, A13 olarak kodlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışmaları

Bu çalışmada, geçerlilik ve güvenirliliğin sağlanması amacıyla şu işlemler yapılmıştır:

- Araştırma soruları ve çalışmanın amacı açık ve anlaşılır bir şekilde sunulmuştur.
- Sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili olarak yapılan çalışmaların sayısı, çalışma kapsamına alınan ve çalışma kapsamı dışında bırakılan tüm çalışmaların belirlenmesi detaylı bir şekilde sınırlılıklar kısmında sunulmuştur.
- Araştırmanın konusuna uygun olduğu halde nicel yaklaşıma dayalı olduğu ve bu sebeple meta sentez çalışmalarının içeriğine uygun görülmediği için kapsam dışına alınan çalışmalar detaylı bir şekilde açıklanmıştır.
- Ulaşılan çalışmaların hangi yıllar arasında olduğu belirtilmiş ve bu yıllar aralığının seçilme nedeni açıklanmıştır.
- Araştırma kapsamında kullanılan çalışmalara hangi arama motoru ve veri tabanlarından ulaşıldığı açıklanmıştır.
- Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların; hangi amaçlar çerçevesinde yapıldığı, hangi yöntemler kullanıldığı, hangi örneklem grubu seçildiği, hangi veri toplama aracı tercih edildiği, ne gibi sonuçlara ulaşıldığı ve bu çerçevede hangi öneriler sunulduğu ile ilgili bilgiler ayrıntılı olarak sunulmuştur.
- Çalışmanın anlaşılabilirliğini artırmak ve incelenmesinin kolaylaştırılmasını sağlamak amacıyla grafiklere ve tablolara yer verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamında ulaşılan bulgular sırasıyla sunulmuştur. Sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmaların amaçları incelenerek beş tema ve bunlara bağlı olarak sekiz alt tema oluşturulmuştur. Bu tema ve alt temalar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yapılan Proje Tabanlı Öğrenme ile İlgili Çalışmalarının Amaçlarına İlişkin Bulgular

Temalar	Alt Temalar	Çalışma Kodları	f	%
Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri	Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin proje tabanlı öğrenme uygulamalarına ilişkin görüşlerini incelemek	A1, A2, A5	3	23,1
	Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile kullandıkları teknolojik araç ve gereçlerin neler olduğunu belirlemek ve proje uygulamalarında karşılaşılan problemleri ortaya çıkarmak	A4	1	7,7
Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Öğretmen+ Öğrenci+Veli Görüşleri	Öğrenci ve öğretmenlerin, proje tabanlı öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemek	A10, A12, A13	3	23,1
	Proje tabanlı öğrenme yaklaşımını, 4-7. sınıflar Sosyal Bilgiler dersinde tarih konularının öğretilmesinde kullanmak ve bu doğrultuda öğrenci ve öğretmen görüşlerini incelemek	A6	1	7,7
	Sosyal Bilgiler dersinde, proje tabanlı öğrenme yaklaşımının, öğrencilerin gelişim dosyaları ile ilgili olarak; öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerini incelemek	A11	1	7,7
Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	Proje tabanlı öğrenme uygulamalarının, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin araştırma becerilerini kullanma yeterliği ile ilgili görüşlerini incelemek	A7	1	7,7
Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Öğretmen Adayı Görüşleri	Proje tabanlı öğrenmenin, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının çevresel vatandaşlık ile ilgili görüşlerini belirlemek	A3	1	7,7
Diğer	Proje tabanlı öğrenmenin, öğrenme ortamına olan katkılarını belirlemek	A9	1	7,7
	İlköğretim 5. sınıfta teknoloji destekli proje tabanlı öğrenme etkinliklerinin ne şekilde gerçekleştirildiğini belirlemek	A8	1	7,7
Toplam			13	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmaların temaları incelendiğinde; “Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri” ve “Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Öğretmen+Öğrenci+Veli Görüşleri” temaları, toplamda %69,3 gibi büyük bir oranla ön plana çıkmaktadır. Bu temalar ve bunlara bağlı oluşturulan alt temalarda; “Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin proje tabanlı öğrenme uygulamalarına ilişkin görüşlerini incelemek” şeklinde bir amaç çerçevesinde yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, sadece öğrenci (A7) ve öğretmen adaylarının (A3), proje tabanlı öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Bu bağlamda, sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenmeye ilişkin yapılan çalışmalarda, genel olarak; öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin proje tabanlı öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik bir amaç doğrultusunda gerçekleştirildiği söylenebilir. Bunların yanı sıra, proje tabanlı öğrenme etkinliklerinin ne şekilde gerçekleştirildiğini (A8) ve etkililiğini (A9) belirlemeye amaçlayan çalışmalar da bulunmaktadır. Proje tabanlı öğrenme ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan yöntemlere ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

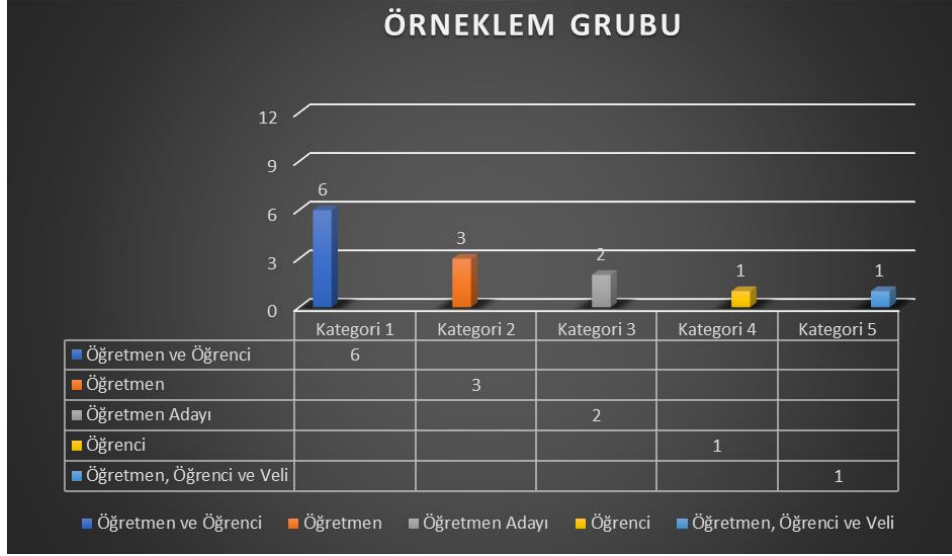
Tablo 2: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yapılan Proje Tabanlı Öğrenme ile İlgili Çalışmalarının Yöntemlere İlişkin Bulgular

Araştırma Türü	Model	Çalışma Kodları	f	%
Nitel Çalışmalar	Tarama*	A1, A2, A4, A12	4	30,8
	Mülakat/Görüşme	A5	1	7,7
	Durum Çalışması	A8	1	7,7
Karma Çalışmaların Nitel Boyutu	Açımlayıcı Sıralı Desen	A3	1	7,7
	Eylem Araştırması	A9	1	7,7
	Betimleme	A11, A13	2	15,4
	Mülakat/Görüşme	A6, A7, A10	3	23,1
Toplam			13	100

*İlgili çalışmalarda açıkça ifade modeller, ifade edildiği şekliyle yazılmıştır. Ancak çalışmalarda açıkça ifade edilmeyen modeller, araştırmacı tarafından incelenerek kategorize edilmiştir.

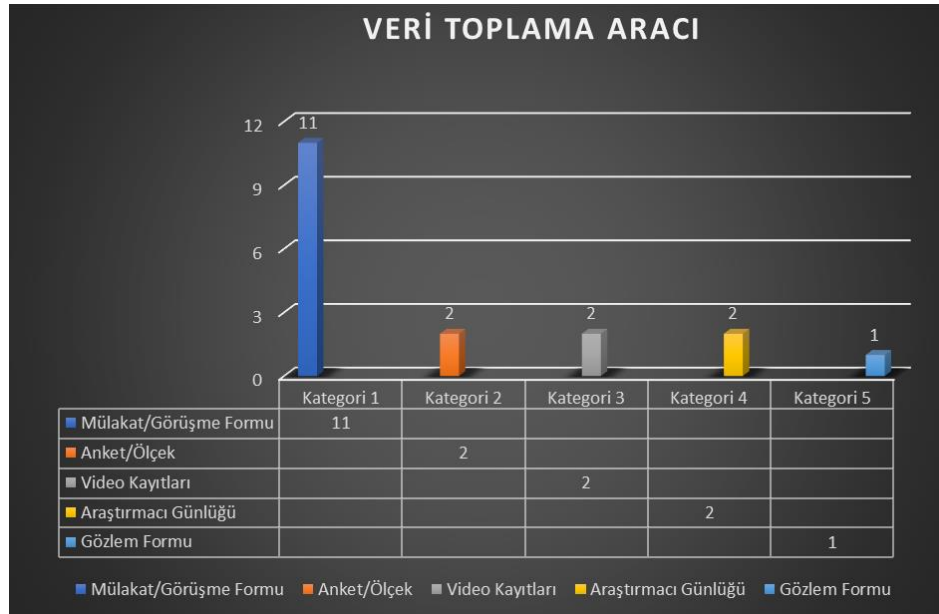
Tablo 2’den de anlaşılacağı üzere, sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda, nitel çalışmalar bölümünde; en çok %30,8 ile “Tarama” modeli ve oransal olarak daha az sayıda bulunan “Durum Çalışması” (%7,7) ve “Mülakat/Görüşme” (%7,7) modelleri kullanılmıştır. Karma çalışmaların nitel boyutunda ise en çok %23,1 ile “Mülakat/Görüşme” modeli ve oransal olarak daha az sayıda bulunan “Betimleme” (%15,4), “Eylem Araştırması” (%7,7) ve “Açımlayıcı Sıralı Desen” (%7,7) modelleri kullanılmıştır. Yapılan çalışmalarda “Mülakat/Görüşme” modeli, en çok tercih edilen model olarak saptanmıştır. Bu araştırmada oluşturulan temalarda; genellikle öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin proje tabanlı öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik olduğu görülmüştür. Bu nedenle, araştırmacılar tarafından en çok “Mülakat/Görüşme” modelinin kullanılmasının uygun görüldüğü söylenebilir. Geri kalan modellerde ise, var olan durumu derinlemesine analiz

etmeye yönelik bir çabanın olduğu söylenebilir. Proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan örneklemeyle ilişkin bulgular ise Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3: Proje Tabanlı Öğrenme ile İlgili Yapılan Çalışmalarda Kullanılan Örnekleme İlişkin Bulgular

Şekil 3 incelendiğinde, proje tabanlı öğrenme ile ilgili çalışma yapan araştırmacıların en çok “Öğretmen ve Öğrenci” grubunu (A6, A8, A9, A10, A12, A13) örneklem olarak tercih ettikleri tespit edilmiştir. Daha sonra sırasıyla, yalnızca “Öğretmen” (A1, A4, A5) ve “Öğretmen Adayı” (A2, A3) grupları, araştırmacılar tarafından örneklem olarak kullanılmıştır. En az çalışma yapılan örneklem grubu ise “Öğrenci” (A7) ve “Öğretmen, Öğrenci ve Veli” (A11) grubudur. Bu bağlamda, proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda daha ziyade; öğretmenler, öğrenciler ve öğretmen adayları örneklem olarak tercih edilmiştir. Buna karşılık velileri örneklem grubuna dahil eden çalışma ise oldukça sınırlıdır. Proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları Şekil 4’te sunulmuştur.

Şekil 4: Proje Tabanlı Öğrenme ile İlgili Yapılan Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Araçları

Şekil 4’te de görüldüğü gibi, proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda, veri toplama araçları içerisinde en çok “Mülakat/Görüşme Formu” (A1, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A13) tercih edilmiştir. Ayrıca, oransal olarak daha az sayıda “Anket/Ölçek” (A2, A11), “Video Kayıtları” (A8, A9) ve “Araştırmacı Günlüğü” (A8, A9) tercih edilmiştir. “Gözlem Formu” (A12) ise en az kullanılan veri toplama aracı olmuştur. Araştırmaya toplam 13 çalışma dahil edildiği halde burada 18 veri toplama aracı bulunmasının nedeni, bir çalışmanın birden fazla veri toplama aracı kullanmasından kaynaklanmıştır. “Mülakat/Görüşme Formu” en çok tercih edilen veri toplama aracı olmasının olası nedeni; nitel görüşmelerin veya mülakatların yapılmasındaki amacın katılımcıların, ilgili konu ile alakalı bakış açılarını, neden ve nasıl oluştuğunu ortaya koymasındadır. Bu bağlamda, proje tabanlı öğrenme ile ilgili öğretmenlerin, öğrencilerin ve öğretmen adaylarının görüşlerini ortaya koymak için “Mülakat/Görüşme Formu” araştırmacılar tarafından kullanımı uygun görülmüştür ve sıklıkla tercih edilmiştir. Proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar ise Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Proje Tabanlı Öğrenme ile İlgili Yapılan Çalışmalarda Elde Edilen Sonuçlar

Sonuçlar	Çalışma Kodları	f	%
Çalışma sonucunda; öğretmenlerin derslerinde proje tabanlı öğrenme uygulamalarını kullandıkları, ancak proje tabanlı öğrenme uygulamaları hakkında yeterli düzeyde bilgi-birikime sahip olmadıkları için istenilen düzeyde başarının elde edilemediği tespit edilmiştir.	A1	1	7,7
Çalışma sonucunda; öğretmen adaylarının projeyi daha çok bir öğretim materyali tasarlama veya derste konuların öğretiminde kullanılan bir yöntem veya teknik olarak algıladıkları tespit edilmiştir.	A2	1	7,7
Çalışma sonucunda; öğretmen adaylarının, çevre eğitimi hususunda proje tabanlı öğrenme yöntemi kullanımının anlamlı ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlamadığını, öğrenimi zevkli hale getirdiğini, arkadaşlar arasında iş birliğini geliştirdiğini vurguladıkları tespit edilmiştir.	A3	1	7,7
Çalışma sonucunda; öğretmenlerin proje tabanlı öğrenmede en çok tercih ettikleri teknolojik araç-gereçlerin bilgisayar, projeksiyon, internet, video olduğu; ancak en büyük problemin ise bu tür araç-gereçlerin maliyetinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.	A4	1	7,7
Çalışma sonucunda; Sosyal Bilgiler öğretiminde proje çalışmalarının, çevresel şartlardan kaynaklı birtakım problemler nedeniyle yeterince verimli kullanılmadığı ve projelerin öğrencilerde en çok araştırma becerisini geliştirdiği tespit edilmiştir.	A5	1	7,7
Çalışma sonucunda; öğrencilerin, tarih konularında yapacağı projeler ile Sosyal Bilgiler dersini daha çok anlama ve sevmesine ilişkin düşünceye sahip oldukları ve öğretmenlerin ise büyük bir bölümünün proje tabanlı uygulamalar yaptıkları bazı öğretmenlerinde fizikler koşulların proje uygulamalarını güçleştirdiğini vurguladıkları tespit edilmiştir.	A6	1	7,7
Çalışma sonucunda; öğrencilerin proje çalışmalarına katılmaktan dolayı başarı duygularının geliştiği, iş birliği anlayışlarının güçlendiği, dayanışma duygularının arttığı ve yeni bilgilere erişim durumlarının kolaylaştığı; ancak deneyimsizlik ve maddi imkânsızlık hususlarında birtakım sıkıntıların oluştuğu tespit edilmiştir.	A7	1	7,7

Çalışma sonucunda; öğrencilerin proje uygulamalarında diğer derslere nazaran daha çok eğlendiklerini ve verim aldıklarını vurgulamışlardır; öğretmenlerin ise proje uygulamalarının hem öğrenen hem öğretmen açısından fayda sağladığını ifade etmişlerdir.	A8	1	7,7
Çalışma sonucunda; proje tabanlı öğrenme uygulamalarının, öğrenme sürecini olumlu yönde etkilediği, öğrencilerde sorumluluk bilincinin geliştiği ve öğrencilerin öğrenme isteklerinin arttığı tespit edilmiştir.	A9	1	7,7
Çalışma sonucunda; öğretmen ve öğrenciler, proje tabanlı öğrenme etkinliklerin öğrenmeyi zevkli hale getirdiğini ve kalıcı ve anlamlı öğrenmeler oluşturduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca öğrencilerin el becerilerinin de arttığı tespit edilmiştir; ancak, grup üyeleri arasında tartışmaların yaşandığı ve proje sürecinde birtakım aksaklıkların olduğu da saptanmıştır.	A10	1	7,7
Çalışma sonucunda; öğrenci, öğretmen ve velilerin proje tabanlı öğrenme yaklaşımına ilişkin olumlu tutumlar geliştirdikleri tespit edilmiştir.	A11	1	7,7
Çalışma sonucunda; öğrencilerin sürecin sonunda oluşturdukları ürünler, ürünlerin içeriği ve sürecin niteliği şeklinde iki boyutta incelenmiştir. Sonuç olarak; bilgisayar öğretmenleri ile çalışan öğrenciler, sınıf öğretmenleri ile çalışan öğrencilerin oluşturdukları ürünler arasında birtakım spesifik farklılıklar tespit edilmiştir	A12	1	7,7
Çalışma sonucunda; öğrencilerin, proje tabanlı öğrenme etkinliklerin dersi sıkıcılıktan kurtardığını, kendilerinin öğrenme sürecinde aktif rol aldıklarını ve dersin daha zevkli bir hale geldiğini vurgulamışlardır. Öğretmenlerin ise proje tabanlı öğrenme yönteminin aşamaları ve özellikleri hususunda yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır	A13	1	7,7
Toplam		13	100

Tablo 3'te görüldüğü gibi sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar daha ziyade öğretmen ve öğrenci görüşleri ile ilgilidir. Bu sonuçlardan hareketle, genel anlamda, proje tabanlı öğrenme etkinlikleri ile öğrencilerin derse daha aktif katılım sağladıkları, dersi daha zevkli ve eğlenceli olarak gördükleri, iş birliğine dayalı anlayışların daha da geliştiği, dayanışma ve yardımlaşmanın daha da arttığı tespit edilmiştir. Buna mukabil, yapılan çalışmalarda öğretmenlerin genel anlamda, proje tabanlı öğrenme yöntemleri ve etkinlikleri hususunda istenilen bilgi, birikim ve deneyime sahip olmadıkları ve bu nedenle birtakım eksikliklerin yaşandığı da saptanmıştır. Proje tabanlı öğrenme ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar bağlamında yapılan öneriler ise Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Proje Tabanlı Öğrenme ile İlgili Yapılan Çalışmalarda Sunulan Öneriler

Öneriler	Çalışma Kodları	f	%
Proje tabanlı öğrenme ile yeterli bilgi düzeyine sahip olmayan öğretmenlere MEB tarafından, bu hususta çeşitli eğitimler verilmelidir	A1	1	7,7
Öğretmen adaylarının; projenin günlük hayatla ilişkisi bulunduğu, günlük hayatı kolaylaştıran pek çok ürünün ortaya çıkmasını sağladığına ve nano teknolojiden uzay teknolojisine kadar farklı alanlara ilişkin yurt içindeki ve dışındaki 1 projelere yönelik ilgi ve farkındalıkları artırılmalıdır	A2	1	7,7

Çevre ile ilgili proje yapımı esnasında, öğrencilerin yaratıcılıkları köreltilmemeli, konu ve etkinlik seçiminde öğrenciler baskılanmamalı ve öğrenciler bu hususlarda serbest bırakılmalıdır. Ayrıca, proje etkinliklerinde grup oluşumları ve görev dağılımı yapılırken öğrenci görüş ve önerilerine öncelik verilmelidir.	A3	1	7,7
Projeler uygulanabilir olmalı ve maliyet açısından öğrencileri zorlamamalıdır. Öğretmenlerin proje süreçlerini iyi organize edebilmeleri için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir.	A4	1	7,7
Proje etkinlikleri tasarlanırken karşılaşılan en sık sorun çevresel sorunlardır. Bu bağlamda çevresel koşulların iyileştirilmesi gerekmektedir.	A5	1	7,7
Ders kitaplarındaki tarihle ilgili projelerin sayısı artırılmalı, projeler daha ziyade el becerilerine odaklanmalı ve bu hususta ders kitapları zengin görsel içerikler barındırmalıdır. Ayrıca, proje etkinliklerinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için okullarda gerekli alt yapının sağlanması gerekmektedir.	A6	1	7,7
Proje tabanlı öğretim hususunda öğretmenler hizmet içi eğitim görmeli, proje çalışmaları çocukların daha erken dönemlerinden itibaren başlatılmalı ve projeler öğrencilerde el becerilerini geliştirecek şekilde tasarlanmalıdır.	A7	1	7,7
Proje tabanlı etkinliklerde, öğretmenler daha yapıcı davranmalı, öğrencilere düzenli bir şekilde geri dönütler sağlamalı ve öğrencilerin ailelerini de bu hususta bilgilendirilerek sürecin içine dahil etmelidir.	A8	1	7,7
Proje tabanlı öğretimde, öğretmen odaklı bir yapıdan öğrenci odaklı bir yapıya doğru bir süreç izlenmelidir ve öğretmenlerin, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini göz önünde bulundurarak etkinlikler tasarlanması gerekmektedir.	A9	1	7,7
Proje tabanlı öğretim, öğrenme ortamını zenginleştirdiği, öğrencilerin dikkat ve algılarını canlı tuttuğu ve öğrenmeyi zevkli ve eğlenceli bir hale getirdiği için Sosyal Bilgiler ve diğer derslerde yaygın olarak kullanılması teşvik edilmelidir.	A10	1	7,7
Proje tabanlı öğretimin, etkili bir şekilde uygulanabilmesi için öğretim ortamları teknolojik olarak donanımlı bir hale getirilmeli ve proje sürecine öğrenci velileri de dahil edilmelidir.	A11	1	7,7
Hem öğretmenlere hem de öğrencilere öğretim materyallerini hazırlama hususunda birtakım eğitimler verilmelidir.	A12	1	7,7
Proje tabanlı öğretimin ile ilgili öğretmenler hizmet içi eğitim almalı ve öğrenciler ile öğretmenler proje uygulamalarında birlikte hareket etmelidir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerin projeleriyle ilgili olarak düzenli geri dönüt sağlamaları gerekmektedir.	A13	1	7,7
Toplam		13	100

Tablo 4’te görüldüğü gibi, proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar çerçevesinde sunulan öneriler; öğretmenlerin proje tabanlı öğrenme hususundaki eksikliklerini gidermeye yönelik olduğu söylenebilir. Ayrıca, proje tabanlı öğrenme etkinlikleri tasarlanırken sürece yönelik olarak öğretmen, öğrenci ve velilerin eş güdüm içerisinde çalışmaları gerektiği, öğretmenlerin öğrencilerin yaptıkları projelere düzenli bir şekilde geri dönüt sağlamaları gerektiği, yapılacak projenin bilhassa öğrencilerin el becerilerini artırması gerektiği ve proje etkinlikleri tasarlanırken karşılaşılan en sık problem olan çevresel sorunların iyileştirilmesi veya giderilmesi gerektiği, yapılan öneriler arasında bilhassa vurgulanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, sosyal bilgiler eğitiminde, proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalar neticesinde ulaşılan sonuçlar genel olarak ele alınmış ve bu sonuçlar, ilgili literatür bağlamında tartışılmıştır. Bu çerçevede, 2000-2020 yılları arasında, sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmaların genel amaçları; “Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin, proje tabanlı öğrenme uygulamalarına ilişkin görüşlerini incelemek,

proje tabanlı öğrenme uygulamalarının sosyal bilgiler dersinde birtakım konuların öğretiminde kullanmak ve öğrencilerin çeşitli becerilerine olan katkısını ortaya koymak, proje tabanlı öğrenmenin öğrenme ortamına olan katkısını incelemek” şeklinde özetlenebilir. Proje tabanlı öğrenme ile ilgili diğer alanlarda yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların amaçları incelendiğinde, sosyal bilgiler eğitiminde yapılan çalışmalarda amaçlara paralel bir amaç doğrultusunda gerçekleştirildiği söylenebilir. Şöyle ki; Gültekin (2007), proje tabanlı öğrenmenin beşinci sınıf fen bilgisi dersinde öğrenme ürünlerine olan etkisi incelemiş ve proje tabanlı öğrenmeye ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini ele almıştır. Benzer (2010), tarafından yapılan çalışmada, proje tabanlı öğrenme yaklaşımının fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre okuryazarlığına olan etkisi incelenmiş ve bu hususta öğretmen adaylarının görüşlerine de başvurulmuştur. Benzer bir çalışma da Çakan (2005) tarafından yapılmış ve bu çalışmada proje tabanlı öğrenme yaklaşımının, matematik dersinde uygulanmasına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerine başvurulması amaçlanmıştır. Tüm bu çalışmalarda da proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda amaçlar ile sosyal bilgiler eğitiminde yapılan çalışmaların amaçlarına benzer özellikler taşıdığı söylenebilir. Ulukaya Öteleş ve Ezer (2020) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin akademik başarılarını ve tutumlarını pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir.

Bu araştırma kapsamında ulaşılan diğer bir sonuç ise, sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan yöntemlere ve bu yöntemler çerçevesinde kullanılan modellere ilişkin durumdur. Bu araştırma, meta sentez bir çalışma olması nedeniyle nicel çalışmaların bulguları kullanılmamıştır. Sadece nitel çalışmalar ve karma yönteminin nitel kısımları araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Bu çerçevede, proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda nitel çalışmalar bölümünde; en çok %30,8 ile “Tarama” modeli ve oransal olarak daha az sayıda bulunan “Durum Çalışması” (%7,7) ve “Mülakat/Görüşme” (%7,7) modelleri kullanılmıştır. Karma çalışmaların nitel boyutunda ise en çok %23,1 ile “Mülakat/Görüşme” modeli kullanılmıştır. Dolayısıyla, nitel ve karma çalışmalarda toplam %30,8 “Mülakat/Görüşme” modeli ve %30,8 ile “Tarama” modeli en çok tercih edilen modeller olarak saptanmıştır (Tablo 2). Dilek, Baysan ve Öztürk (2018, s. 590), Sosyal bilgiler eğitimi alanında 415 yüksek lisans tezini incelemişlerdir ve bu inceleme neticesinde en fazla tercih edilen nitel araştırma deseninin “Fenomenoloji (olgu bilim)” ve “Durum (vaka, örnek olay) çalışması” desenleri olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgular ile araştırmamızda elde ettiğimiz bulgular örtüşmemektedir. Bunun olası nedeni olarak; yapılan çalışmaların mahiyetlerinin ve konu alanların fark olması gösterilebilir. Atıcı ve Akgün (2021) tarafından yapılan çalışmada da tarama modelinin en fazla tercih edilen araştırma modeli olduğu görülmüştür. Akgün ve Akgün (2021) tarafından yapılan araştırma sonuçları da benzerlik göstermektedir.

Proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan örneklem grubunda ise en fazla öğretmen ve öğrencilerin birlikte katılımcı olarak kullanılması tercih edilmiştir. Oransal olarak en az tercih edilen örneklem grubu ise yalnızca öğrenci ve yalnızca öğretmen adaylarının katılımcı olarak kullanıldığı örneklem grubudur. Örneklem grubu olarak en fazla, öğretmen ve öğrencilerin birlikte katılımcı olarak kullanılmasının nedeni olarak; proje tabanlı öğrenme uygulamalarının hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin perspektifinden ne şekilde anlaşıldığını ortaya koymak amacına yönelik olduğu söylenebilir.

Sosyal bilgiler eğitiminde, proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda, veri toplama araçları içerisinde en fazla kullanılan veri toplama aracının “Mülakat/Görüşme Formu”

olduğu; en az kullanılan veri toplama aracının ise “Gözlem Formu” olduğu tespit edilmiştir. Proje tabanlı öğrenme ile ilgili yukarıda da ifade edildiği gibi katılımcı olarak en fazla öğretmen ve öğrencilerin birlikte kullanılması tercih edilmiştir. Bu nedenle gerek öğretmenlerden gerekse de öğrencilerden proje tabanlı öğrenme ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla “Mülakat/Görüşme Formu” veri toplama aracı olarak kullanılması uygun görülmüştür. Çakmak ve Taşkıran (2020) tarafından hazırlanan “Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Çalışmaların Analizi: Bir Meta Sentez Çalışması” isimli çalışmada da “Mülakat/Görüşme Formu” en fazla tercih edilen veri toplama araçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuç ise araştırmamızda ulaştığımız sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Proje tabanlı öğrenme ile ilgi yapılan çalışmalarda ulaşılan sonuçlar incelendiğinde; genel anlamda, proje tabanlı öğrenme etkinlikleri ile öğrencilerin derse daha aktif katılım sağladıkları, dersi daha zevkli ve eğlenceli olarak gördükleri, iş birliğine dayalı anlayışların daha da geliştiği, dayanışma ve yardımlaşmanın daha da arttığı tespit edilmiştir. Buna mukabil, yapılan çalışmalarda öğretmenlerin genel anlamda, proje tabanlı öğrenme yöntemleri ve etkinlikleri hususunda istenilen bilgi, birikim ve deneyime sahip olmadıkları ve bu nedenle birtakım eksiliklerin yaşandığı da saptanmıştır. Bu bağlamda, ulaşılan bu sonuçlar neticesinde araştırmacılar; öğretmenlerin proje tabanlı öğrenme husustaki eksikliklerini gidermeleri gerektiğini ve öğretmen, öğrenci ve velilerin eş güdüm içerisinde çalışmalarını gerektiğini vurgulamışlardır.

Yapılan bu çalışma sonucunda şu öneriler sunulabilir:

- Proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda öğretmenlerin bu yönetime dair bilgi-birikimlerinin istenilen seviyede olmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, öğretmenlere yönelik, hizmet içi eğitimler verilebilir ve çeşitli seminerlerle düzenlenebilir.
- Eğitim fakültelerinde, proje tabanlı öğrenmeye yönelik etkinlik ve uygulamalar sayısal ve niteliksel olarak iyileştirmesi gerekir. Böylece, geleceğin öğretmenleri, kendi öğrencilerini bu hususta daha da yetkin kılabilir ve deneyimleriyle onlara ışık tutabilir.
- Proje tabanlı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda vurgulanan bir diğer husus ise projenin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli alt yapının yeterli olmamasıdır. Bu bağlamda, öğretmen ve okul yöneticilerinin bir iş birliği çerçevesinde lazım gelen ekipmanların ve gerekli materyallerin temini için kampanyalar düzenleyebilir ve çeşitli çalışmalar yapabilirler.
- Proje çalışmaları bir süreçtir. Bu sürecin daha etkili bir şekilde sürdürülebilmesi için sadece öğretmen-öğrenci girişimleri ve çabaları yeterli olmayabilir. Bu çerçevede, öğrencilerin aileleri de sürece dahil edilebilir ve sağlam bir iş birliği içerisinde süreç sürdürülebilir.

Kaynaklar

- Ada, S., Baysal, Z. N. ve Kadioğlu, H. (2009). Projeye dayalı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarına ve görsel sunu uygulamalarına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 89-95.
- Akgün, İ. ve Akgün, M. (2021). Sosyal bilgiler eğitiminde teknoloji kullanımına yönelik tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 227-247.

- Akın, D. (2016). 6. Sınıf sosyal bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenmenin öğrencinin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi. Elazığ: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Atıcı, B. ve Akgün M. (2021). Eğitimde bulut bilişime ilişkin araştırmaların içerik analizi yöntemiyle incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(1), 272-284.
- Başbay, M. (2019). Proje tabanlı öğrenme. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde yeni yönelimler içinde*, (7. Baskı), (s. 67-80). Ankara: Pegem Akademi.
- Benzer, E. (2010). *Proje tabanlı öğrenme yaklaşımıyla hazırlanan çevre eğitimi dersinin fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre okuryazarlığına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bingöl, P. (2019). *Sosyal bilgiler öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin ders başarısı ve eleştirel düşünmeye etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bondas, T. and Hall, E. O. (2007). Challenges in approaching metasynthesis research. *Qualitative Health Research*, 17(1), 113-121.
- Burns N. and Grove SK (2005). *The practice of nursing research. conduct, critique and utilization*. Philadelphia: WB Saunders.
- Çakan, S. (2005). *Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı 6. sınıf matematik dersine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri: bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Çakmak, Z. ve Taşkıran, C. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanındaki çalışmaların analizi: bir meta sentez çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(3), 1243-1261.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Education ve Science/Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çiftçi, S. (2006). *Sosyal bilgiler öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin akademik risk alma düzeylerine, problem çözme becerilerine, erişilerine kalıcılığa ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirel, Ö. Başbay, A., Uyangör, N. ve Bıyıklı, C. (2001). Proje tabanlı öğrenme modelinin öğrenme sürecine ve öğrenci tutumlarına etkisi. *X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. 7-8 Haziran, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bolu.
- Dere, İ. ve Dinç, E. (2018). Yapılandırmacı bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerine entegrasyonu. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 115-127.
- Dilek, A., Baysan, S. ve Öztürk, A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22 (2) 581-602.
- Erdem, M. ve Akkoyunlu, B. (2002). İlköğretim sosyal bilgiler dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencileriyle yürütülen ekiple proje tabanlı öğrenme üzerine bir çalışma. *Elementary Education Online*, 1(1), 2-11.
- Erdoğan, N. F. (2009). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin ders başarısına ve sınıf atmosferine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Eşsizozlu, G. (2013). *Sosyal bilgiler öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin üstün zihin düzeyindeki öğrencilerin erişilerine, yaratıcı ve eleştirel düşünme düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fırat, Ş. (2008). *İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik akademik başarıları üzerinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gültekin, M. (2007). Proje tabanlı öğrenmenin beşinci sınıf fen bilgisi dersinde öğrenme ürünlerine etkisi. *Elementary Education Online*, 6(1), 93-112.
- Karadeniz, O., Eker, C. ve Burunsuz, E. (2015). Ortaokul sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının yapılandırmacı öğrenme kuramı ilkelerine göre değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 563-580.
- Karakuş, F. (2016). Öğrenme-öğretme yaklaşımları. T. Yanpar Yelken (Ed), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde*, (4. Baskı), (s. 135-184). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kartal, A. (2020). İlkokulda sosyal bilgiler eğitimi konulu çalışmalara genel bakış: bir meta sentez çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 45(203), 123-151.
- Katz, L.G. (1994). The project approach [ERIC digest]. *Urbana, IL: ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education*. (ERIC Document Reproduction Service No. ED368509).
- Kayıran, T. (2009). *Çoklu zekâ kuramı destekli proje tabanlı öğrenme yönteminin sosyal bilgiler dersinde akademik başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koç, İ. (2008). *Çoklu zekâ kuramına dayalı olarak gerçekleştirilen proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin 7. sınıf sosyal bilgiler dersindeki tutum ve erişilerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Krajcik, J. and Czerniak, C. M. (2014). *Teaching science in elementary and middle school: A Project-Based Approach*. Routledge.
- Kubinova, M., Novotna, J. and Littler, G. H. (1998). Projects and mathematical puzzles,-A tool for development of mathematical thinking. *European Research in Mathematics Education*. G.5.
- Newell, R. J. (2003). *Passion for learning "how project based learning meets the needs of 21. st. century students*. A Scarecrow Education Book, Innovations In Education Series, No:3, USA.
- Polat, S. ve Ay, O. (2016). Meta-sentez: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi- Journal of Qualitative Research in Education*, 4(1), 52-64.
- Schmidt, K. L. and Fisher, J. C. (1992). Effective development and utilization of self-learning modules. *The Journal of Continuing Education in Nursing*, 23(2), 54-59.
- Seidel, S. Aryeh, L. and Steinberg, A. (2002). *Project based and experiential learning after school programming*. ERIC Document Reproduction Service. Ed 481931.
- Solomon, G. (2003). Project-based learning: A primer. *Technology and Learning-Dayton*, 23(6), 1-3.
- Şahin, H. (2015). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenme yönteminin uygulanabilirliğine yönelik öğretmen ve öğrenci tutumlarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Taş, G. ve Akoğlu, K. (2020). Sosyal bilgiler öğretiminde işbirlikli öğrenme yaklaşımının etkisi: Meta-sentez çalışması. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 18(2), 452-479.
- Thomas, J. W. (2000). *A review of research on project based learning*. <https://www.asec.purdue.edu/lct/HBCU/documents/AREviewofResearchofProject-BasedLearning.pdf> (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
- Ulukaya Öteleş, Ü. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenme yönteminin öğrencilerin akademik başarısına, derse karşı tutumuna ve sınıf ortamına ilişkin demokratik tutumuna etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ulukaya Öteleş, Ü. ve Ezer, F. (2020). Sosyal bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenme yönteminin etkisini belirlemeye yönelik bir çalışma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(2), 855-871.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S. (2007). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenme modelinin araştırma becerilerinin gerçekleşme düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldız, V. A. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri: bir meta-sentez çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 2115-2127.
- Yılmaz, O. (2006). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde "proje tabanlı öğrenme"nin öğrenenlerin akademik başarıları, yaratıcılıkları ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ekler

- A1. Karakuş, U. ve Polat, R. (2019) Sosyal bilgiler öğretmenlerinin proje tabanlı öğrenme hakkındaki görüşleri. S. Karataş, E. K. Çakmak ve Y. Doğan (Ed). *Uluslararası 'Eğitimde ve Sosyal Bilimlerde Yenilikler' Sanal Sempozyumu*, Tam Metin Bildiri Kitabı içinde (s. 327-338). Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- A10. Gültekin, M. (2005). İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenmenin öğrenme ürünlerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 5 (2), 517-556.
- A11. Öztürk, E. (2004). *Sosyal bilgiler eğitiminde proje tabanlı öğrenme ve portfolyo değerlendirme yaklaşımlarının eğitim ve sınama durumlarına yansımaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A12. Erdem, M. ve Akkoyunlu, B. (2002). İlköğretim sosyal bilgiler dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencileriyle yürütülen ekiple proje tabanlı öğrenme üzerine bir çalışma. *Elementary Education Online*, 1(1), 2-11.
- A13. Memişoğlu, H. (2001). *Sosyal bilgiler dersi öğretiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımı* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A2. Akbaş, Y. ve Aydın, M. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının proje tabanlı öğrenme (PTÖ) algılarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 678-693.
- A3. Bülbül, Y. (2017). *Proje tabanlı öğrenme yönteminin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevresel vatandaşlık düzeylerine etkisinin değerlendirilmesi üzerine bir karma desen araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A4. İbret, B. Ü., Avcı, E. K. ve Reçepoğlu, S. (2016). Proje tabanlı öğrenmede teknolojik araç-gereçlerin kullanımına ilişkin sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24 (4), 2105-2122.
- A5. Kaymakçı, S. ve Öztürk, T. (2011). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin proje çalışmalarına ilgili görüşleri. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (ODÜSOBİAD)*, 2 (3), 103-128.
- A6. Erdoğan, A. (2011). *Sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray: Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A7. Yıldırım, S. (2007). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenme modelinin araştırma becerilerinin gerçekleşme düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A8. Ersoy, A. (2006). *İlköğretim beşinci sınıfta teknoloji destekli proje tabanlı öğrenme uygulamaları* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A9. Başbay, A. (2005). Basamaklı öğretim programıyla desteklenmiş proje tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrenme sürecine etkileri. *Ege Eğitim Dergisi*, 6 (1), 95-116.

Extended Abstract

Introduction

Projects are the work that students do comfortably individually or in teams to solve different problems in order to gain various concepts or skills. The main feature of a project is; It is the student to decide independently how to follow the project related to the solution of the problem and which steps to follow (Kubinova, Novotna, & Littler, 1998).

The project in short; To obtain detailed information about certain concepts and events, to make research efforts to solve various problems, to gain experiences by doing and living, to create metacognitive skills, to understand the external world and to have direct experience in this context and to produce concrete products at the end of the process. work.

Project-based learning is to organize learning around projects. In other words, learning is arranged within the framework of an interdisciplinary understanding and student-centered approach in a certain time language. This learning approach is essentially a process. Students can continue this process with a collaborative understanding as well as an individual understanding. At the end of this process, a presentation, concrete product or performance is presented. This learning also significantly improves the independent problem-based decision-making skills of students (Thomas, 2000).

Purpose

In this study, it is aimed to examine articles, theses and presentations about project-based learning in the field of Social Studies education within the scope of meta-synthesis method. In this context, "What is the trend in the studies about project-based learning in Social Studies education?" An answer was sought to the basic question like. Within the framework of this basic question, answers were sought for the sub-questions below:

- 1- What are the aims of the studies on project-based learning in Social Studies education?
- 2- What are the methods used to achieve these goals?
- 3- Which sample groups were preferred?
- 4- What are the data collection tools used?
- 5- What results have been obtained in the researches about project-based learning in Social Studies education?
- 6- What kind of suggestions have been made within the scope of the results obtained?

Method

In this study, it was aimed to analyze the studies on project-based learning in Social Studies education using qualitative methods and to identify general trends in this context, so the meta-synthesis method, which is considered within the scope of qualitative research designs, was used. This research includes a total of 13 studies, 6 theses, 6 articles and 1 paper, on project-based learning in Social Studies education between 2010-2020. While choosing the studies within the scope of the research; Higher Education Council (YÖK) national thesis scanning center, Dergipark, TÜBİTAK ULAKBİM and Google Academic search engine and databases were used.

Findings

An important part of the studies on project-based learning in Social Studies education; It was determined that it was carried out within the framework of the purpose of "to examine the views of Social Studies teachers and students on project-based learning practices". Although it was proportionally lower in other studies; "Identifying the problems encountered in project applications", "Using the project-based learning approach in teaching history subjects", "To examine the opinions of project-based learning applications about the students' ability to use research skills", "To determine how project-based learning applications are implemented" and "Project-based learning. It was observed that the method was used within the framework of purposes such as "determining the opinions of Social Studies teacher candidates about environmental citizenship". problems. Please mention the findings of your research according to research problems.

Discussion & Conclusion

The general objectives of the studies on project-based learning in Social Studies education between 2010-2020; It can be summarized as "To examine the opinions of Social Studies teachers, teacher candidates and students on project-based learning applications, to use project-based learning applications in teaching some subjects in Social Studies course and to reveal the contribution of students to various skills, to examine the contribution of project-based learning to the learning environment". When the studies in other fields related to project-based learning and the aims of these studies are examined, it can be said that it is carried out in line with the aims of the studies in Social Studies education. Namely; Gültekin (2007) examined the effect of project-based learning on learning products in fifth grade science lesson and discussed teacher and student views on project-based learning. In the study conducted by Similar (2010), the effect of the project-based learning approach on pre-service science teachers' environmental literacy was examined and the opinions of pre-service teachers were also consulted. A similar study was carried out by Çakan (2005), and in this study, it was aimed to refer to the opinions of students and teachers regarding the application of the project-based learning approach in mathematics lesson. In all these studies, it can be said that the aims of the studies on project-based learning and the studies of Social Studies education have similar characteristics.

Another result reached within the scope of this research is the situation regarding the methods used in the studies about project-based learning in Social Studies education and the models used within the framework of these methods. Since this research is a meta-synthesis study, the findings of quantitative studies were not used. Only qualitative studies and qualitative parts of the mixed method are included in the research scope. In this framework, in the qualitative studies section of the studies on project-based learning; "Screening" and "Interview / Interview" models were mostly used. In the qualitative dimension of mixed studies, the most preferred "Interview / Interview" model. Dilek, Baysan, and Öztürk (2018, s. 590) examined 415 master's theses in the field of Social Studies education, and as a result of this review, the most preferred qualitative research design was "Phenomenology (phenomenology)" and "Case (case, case study)" patterns. It has been determined. Findings obtained in this study do not match the findings obtained in our study. The main reason for this can be shown that the nature of the studies and the subject areas are different.